

Statenvoorstel 39/16 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 13 juni 2016

PS-vergadering :

Onderwerp

Verstrekken tweede tranche hybride leningen aan NWB Bank en BNG Bank

Datum

31 mei 2016

Documentnummer

GS: 3988355

PS: 4002622

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

In dit voorstel worden de verzoeken behandeld van de BNG Bank en de NWB Bank aan de provincie om een tweede tranche aan hybride leningen te verstrekken. Het verstrekken van deze leningen levert een belangrijke maatschappelijke bijdrage aan de financiering van de publieke sector in Noord-Brabant. Daarbij leveren deze hybride leningen een aanmerkelijk beter rendement op dan bij uitzettingen vanuit verplicht schatkistbankieren. Dit voorstel past in het beleid van de provincie om middelen die de provincie heeft ontvangen bij de verkoop van de aandelen Essent direct in te zetten voor projecten met zowel een maatschappelijk als een financieel rendement bij een zeer gering risico.

Het voorstel

1. Geen wensen en bedenkingen te uiten bij het voornemen van Gedeputeerde Staten om een tweede tranche hybride lening aan de BNG Bank en aan de NWB Bank te verstrekken.
2. In te stemmen met het voornemen van Gedeputeerde Staten om de hybride leningen te verstrekken, ondanks de looptijd van de leningen die niet in overeenstemming is met de Verordening treasury Noord-Brabant.
3. Te besluiten tot bekrachtiging van de geheimhouding die Gedeputeerde Staten eerder op 13 januari 2015 en 14 juli 2015 op grond van artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet aan Provinciale Staten hebben opgelegd ten aanzien van de voorwaarden waaronder de leningen aan de BNG Bank en de NWB Bank worden verstrekt en de adviezen die hieromtrent zijn uitgebracht.

Aanleiding

Door de BNG Bank en door de NWB Bank is een verzoek gedaan aan de provincie Noord-Brabant, en aan andere provincies en gemeenten, om een tweede tranche hybride lening te verstrekken. Deze lening hebben beide banken nodig om aan de verscherpte richtlijnen van hun toezichthouders, ECB en DNB, te voldoen. Deze verscherping betreft met name de introductie van de leverage ratio, de verhouding tussen de verstrekte geldleningen en het eigen vermogen van een bank. De sectorbanken BNG en NWB worden bij de het toetsen op deze ratio op dezelfde wijze behandeld als de commerciële banken. Daarbij wordt geen rekening gehouden met het feit dat de meeste leningen van de sectorbanken weinig of geen risico hebben.

De voorwaarden waaronder deze leningen worden verstrekt en daarmee de risico's die daarmee gepaard gaan zijn nagenoeg gelijk aan de voorwaarden van de eerste tranche hybride leningen aan de NWB en de BNG. Deze zijn in 2015 uitgebreid met uw Staten besproken.

Bevoegdheid

In de Verordening treasury Noord-Brabant is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten vanuit de immunisatieportefeuille subsidies in de vorm van leningen mogen verstrekken die zowel een maatschappelijk als een financieel rendement opleveren. Een dergelijke lening mag alleen verstrekt worden nadat Provinciale Staten in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen te uiten.

In de verordening is opgenomen dat dergelijke leningen een maximale looptijd mogen hebben van 25 jaar (artikel 10, onder a, juncto tabel 2 van bijlage 1). De voorgenomen hybride leningen hebben een bepaalde rente typische looptijd. De meest reële verwachting is dat de leningen na deze periode worden afgelost. Formeel is het evenwel een eeuwigdurende lening. Om die reden is het nodig dat Provinciale Staten niet alleen in de gelegenheid worden gesteld wensen en bedenkingen te uiten, maar ook formeel instemmen met de hybride leningen.

Doel

Behoud van een optimale financiering van de publieke sector in Noord-Brabant en tegelijkertijd behalen van een bevredigend rendement op de uitzettingen van de provincie bij een zeer gering risico.

Argumenten

1.1. De BNG Bank en de NWB Bank zijn belangrijke partijen voor financiering van de publieke sector.

De BNG Bank en de NWB bank leggen zich voornamelijk toe op financiering van de publieke sector in Nederland: gemeenten, waterschappen, woningbouwcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen. Zowel in de provincie Noord-Brabant als in de andere provincies. In de provincie Noord-Brabant zorgt de BNG Bank voor ongeveer € 11 miljard aan financiering van de publieke sector. Voor de NWB bedraagt dit ongeveer € 7 miljard.

Beide banken doen dit op een efficiënte manier en zonder hoge kosten in rekening te brengen voor hun klanten. Met het verstrekken van de hybride

leningen faciliteert de provincie dat de BNG Bank en de NWB Bank voldoende gekapitaliseerd blijven. Hierdoor kunnen beide banken hun rol binnen het publieke bestel, zijnde financiering van (semi-)overheden, tegen relatief gunstige voorwaarden blijven uitvoeren.

De provincie Noord-Brabant beschouwt het verstrekken van de hybride geldleningen als invulling van de publieke taak.

1.2 De hybride leningen dragen ertoe bij dat de BNG Bank en de NWB Bank kunnen voldoen aan de hoogte van de leverage ratio die door de toezichthouders aan Europese banken worden gesteld.

De leverage ratio betreft de verhouding tussen de verstrekte geldleningen en het eigen vermogen van een bank. De sectorbanken BNG en NWB worden bij de het toetsen op deze ratio op dezelfde wijze behandeld als de commerciële banken. Ondanks het feit dat de risico's bij de leningen die de BNG Bank en de NWB Bank verstrekken zeer laag of afwezig zijn moeten ook deze banken aan dezelfde leverage ratio voldoen als de commerciële banken.

1.3 De BNG Bank en de NWB Bank zijn veilige banken.

De BNG Bank en de NWB Bank behoren tot de meest veilige banken ter wereld. Dat is wederom aangetoond in de stresstest die in 2014 is uitgevoerd op de balansen van de 130 grootste (systeemrelevante) banken binnen de Eurozone (inclusief Litouwen). Daardoor is het risico dat de BNG en NWB niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen is uiterst gering. De BNG Bank en de NWB Bank worden niet gedreven door winstmaximalisatie maar door het zorgen voor een efficiënte financiering van de publieke sector in Nederland.

1.4 De BNG Bank en de NWB bank hebben de voorkeur dat de hybride leningen worden verstrekt door partijen in de Nederlandse publieke sector.

Daarmee blijft de opbrengst van de leningen (de rente) binnen de sfeer van de overheid.

Om dit te bereiken hebben de BNG en de NWB de vraag voor de hybride lening voorgelegd aan de Nederlandse provincies die in de positie zijn een dergelijke lening te verstrekken en een aantal gemeenten. De besprekingen met de NWB Bank worden gevoerd met 5 provincies (Groningen, Gelderland, Overijssel, Limburg, Noord-Brabant). De besprekingen met de BNG Bank worden gevoerd met 10 partijen (provincies Groningen, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Gelderland, Limburg, Noord-Brabant en de gemeenten Berkelland, Someren, Het Bildt). Deze provincies en gemeenten zijn steeds gezamenlijk opgetrokken in dit project. Bij al deze partijen gelden gelijke voorwaarden en voorstellen. Alleen looptijden en bedragen kunnen per deelnemende partij verschillen. De uitgewerkte voorwaarden voor de hybride lening zijn voor alle partijen gelijk.

1.5 Vanuit de Wet Fido en andere regels bestaan geen bezwaren tegen het verstrekken van de hybride lening aan de BNG Bank en de NWB Bank.

Kapitaalverstrekkingen door de provincie aan de sectorbanken BNG Bank en NWB Bank kunnen beschouwd worden als invulling van de publieke taak.

Deze kapitaalverstrekkingen zijn daarom niet onderhevig aan Verplicht schatkistbankieren.

In maart 2015 hebben uw Staten eerder ingestemd met een [hybride lening aan de NWB Bank](#). Bij de voorbereiding van dat besluit is het betreffende voorstel ter toetsing voorgelegd aan de toezichthouder van de provincies, het Ministerie van BZK. Het Ministerie van BZK heeft haar advies afgestemd met het Ministerie van Financiën. Vanuit BZK is de stelling bevestigd dat de hybride lening kan worden beschouwd als invulling van de publieke taak. Bij de behandeling van de wijziging van de wet Fido in de Tweede Kamer is dat ook door de Minister van Financiën bevestigd.

Ook de accountant van de provincie ziet geen belemmeringen ten aanzien van de financiële rechtmatigheid om deze transactie aan te gaan.

1.6 Het rendement op de hybride leningen is bevredigend.

Het rendement op de hybride leningen is aanmerkelijk beter dan het rendement dat de provincie behaalt bij verplicht schatkistbankieren (bij overeenkomstige looptijden) of bij het verstrekken van leningen aan gemeenten en andere openbare lichamen. Bij de hybride leningen aan de sectorbanken betreft dat namelijk een opslag van tussen de 2% en 3,5% hogere rente per jaar. De opslagen die door de BNG Bank en de NWB Bank zijn aangeboden boven de referentierente gelden voor de volledige looptijd van de lening. De onderliggende referentierente wordt elke renteperiode herzien.

1.7 In de Immunisatieportefeuille zijn voldoende middelen beschikbaar.

Aan de BNG Bank en de NWB Bank zijn in 2015 hybride leningen verstrekt voor respectievelijk

€ 100 miljoen en € 50 miljoen. Uw Staten hebben daarmee ingestemd.

In de Verordening treasury Noord-Brabant is opgenomen dat maximaal 25% van de Immunisatieportefeuille aangewend mag worden voor uitzettingen met een maatschappelijk rendement. De Immunisatieportefeuille heeft op dit moment een omvang van afgerond € 2,9 miljard. De maximale allocatie van 25% daarvan is € 725 miljoen.

Inmiddels zijn in dit kader voor een totaal bedrag van € 228,5 miljoen aan leningen verstrekt of toegezegd. Over al deze leningen hebben uw Staten zich kunnen uitspreken.

NWB Bank	50,0 miljoen
BNG Bank	100,0 miljoen
Ministerie van Defensie	22,0 miljoen
Efteling	15,0 miljoen
Libema	41,5 miljoen
Totaal	228,5 miljoen

Nog beschikbaar 496,5 miljoen

Indien besloten wordt tot het verstrekken van de twee aanvullende tranches hybride lening NWB Bank en BNG Bank resteert nog een voldoende groot

bedrag dat de komende jaren ingezet kan worden voor leningen met een maatschappelijk en financieel rendement.

Overigens passen de leningen aan de NWB en de BNG binnen de limieten voor uitzettingen per partij (debiteur) die voor de immunisatieportefeuille zijn geformuleerd in de Verordening treasury Noord-Brabant: maximaal 10% van de immunisatieportefeuille per partij.

2.1. Door de formulering van het ontwerpbesluit is sprake van volledig rechtmatige besluitvorming indien Gedeputeerde Staten besluiten de leningen te verstrekken.

De Verordening treasury Noord-Brabant gaat uit van een maximale looptijd van 25 jaar. De hybride leningen hebben in principe een eeuwigdurende looptijd. Dit is langer dan de maximale looptijd opgenomen in de Verordening. De geldnemer heeft evenwel het recht om (eenzijdig) te besluiten de lening na de afgesproken rentevast periode (en daarna bij elke jaarlijkse rentecouponbetaling) af te lossen.

Provinciale Staten hebben de bevoegdheid om af te wijken van de provinciale verordening. Door expliciet in te stemmen met de leningen krijgen Gedeputeerde Staten de bevoegdheid deze te verstrekken

3.1 Geheimhouding van de lening documentatie is noodzakelijk.

De voorwaarden waaronder de leningen worden verstrekt betreft voor de banken bedrijfsgevoelige informatie die niet openbaar mag worden gemaakt. De kapitaalmarkt is een uiterst competitieve markt waarin openbaar maken van vertrouwelijke informatie grote gevolgen kan hebben. Daarom kan openbaarmaking nadelig zijn voor de BNG Bank en de NWB Bank. Namens de provincie Noord-Brabant is voor de BNG Bank een geheimhoudingsverklaring ondertekend.

3.2 Provinciale Staten dienen de geheimhouding te bekrachtigen.

Indien Gedeputeerde Staten geheimhouding opleggen aan Provinciale Staten ten aanzien van stukken die Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten overleggen, vervalt deze geheimhouding indien Provinciale Staten deze oplegging niet in hun eerstvolgende vergadering bekrachtigen.

Kanttekeningen

1.1 De risico's bij de hybride leningen aan de BNG Bank en aan de NWB Bank zijn klein maar wel aanwezig.

De hybride leningen mogen op basis van een aantal strikte voorwaarden gerekend worden tot het kernkapitaal van de bank. Deze voorwaarden hebben onder meer te maken met de mogelijkheid om in een uitzonderlijk geval rentebetalingen niet uit te voeren en mogelijke afschrijving op de hoofdsom. In de besprekingen met de BNG Bank en de NWB Bank zijn deze regels zo gunstig mogelijk als vanuit de regelgeving is toegestaan, toegepast voor de verstrekkers van de hybride leningen.

1.2. Zuiver formeel kunnen de BNG en de NWB afzien van aflossing van de lening na de afgesproken rente looptijd.

De kans op het niet aflossen van de lening na de afgesproken rente looptijd is gering. Het is namelijk gebruikelijk in de markt om aan de verwachte aflossing van de lening op de rente vervaldatum te voldoen. Ook hebben de BNG Bank en de NWB Bank een aantoonbaar zeer goede reputatie en hebben beide een groot belang bij het zich kunnen blijven presenteren als een uiterst betrouwbare bank. Niet alleen ten aanzien van de publieke vermogensverschaffers, maar ook ten aanzien van andere geldverstrekkers, nationaal en internationaal. Hierdoor is de verwachting gerechtvaardigd dat de BNG Bank en de NWB bank de leningen na de afgesproken rente looptijd zullen aflossen. Indien de behoefte aan aanvullend hybride vermogen dan nog steeds aanwezig is, kan een nieuwe lening worden afgesloten waarbij alle partijen weer vrij zijn daar al dan niet aan deel te nemen.

Bovendien is in de documentatie bij de lening van de BNG de mogelijkheid gecreëerd dat de lening, na overeenstemming met de andere deelnemers aan de lening, verhandeld kan worden.

Tot slot zijn de hybride leningen voor de BNG en de NWB relatief dure leningen. De banken zullen daarom zo snel als mogelijk de lening willen aflossen. Indien de leningen niet na de afgesproken rente looptijd worden afgelost, wordt opnieuw een rentevergoeding vastgesteld met dezelfde opslag als bij het aangaan van de leningen.

1.3 Het is mogelijk dat niet alle partijen die gestart zijn met de besprekingen met de BNG Bank en de NWB Bank zullen participeren in de leningen.

De besprekingen met de NWB Bank worden gevoerd met 5 provincies (Groningen, Gelderland, Overijssel, Limburg, Noord-Brabant). De besprekingen met de BNG Bank worden gevoerd met 10 partijen (provincies Groningen, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Gelderland, Limburg, Noord-Brabant en de gemeenten Berkelland, Someren, Het Bildt). Deze provincies en gemeenten zijn steeds gezamenlijk opgetrokken in dit project. Bij al deze partijen gelden gelijke voorwaarden en voorstellen. Elke van deze provincies en gemeenten maakt uiteindelijk zelfstandig de afweging om al-dan-niet deel te nemen in de hybride leningen. Hierbij spelen zowel politieke als financiële overwegingen een rol.

Binnen de provincies Groningen en Gelderland hebben Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten het mandaat gegeven om de leningen te verstrekken. Bij de overige partijen is besluitvorming van Provinciale Staten of de Gemeenteraad nog nodig.

1.4 De beloningen van de bestuurders van de sectorbanken komen uit boven de normen van de Wet Normering Topinkomens in de publieke sector (WNT).

Zowel bij de aandeelhouders van de BNG als bij de NWB is de beloning van de bestuurders punt van aandacht. Bij de NWB heeft het afgelopen jaar een bijzondere aandeelhouderscommissie voorstellen gedaan voor aanpassing van de beloning van de bestuurders. Die voorstellen zijn door de algemene vergadering van aandeelhouders goedgekeurd. De beloningen van de bestuurders worden daarmee verder gematigd, maar komen nog uit boven de

normen van de WNT. De WNT is overigens niet van toepassing voor sectorbanken.

De provincie Noord-Brabant heeft als aandeelhouder van de NWB Bank ingestemd met de voorstellen van de speciale aandeelhouderscommissie voor de beloning van de bestuurders en de verdere matiging daarvan. In een stemverklaring heeft de provincie Noord-Brabant daarbij aangetekend dat we vinden dat deze beloning nog verder zou moeten worden gematigd in de richting van de normen van de WNT.

Voor de BNG is op dit moment ook een speciale aandeelhouderscommissie ingesteld met een soortgelijke opdracht. Indien deze aandeelhouderscommissie de voorstellen presenteert zullen we namens de provincie Noord-Brabant eenzelfde standpunt innemen zoals bij de NWB Bank. Dat zullen we dan doen in samenwerking met andere aandeelhouders (gemeenten) in de provincie Noord-Brabant.

De provincie Noord-Brabant is een (zeer kleine) aandeelhouder van beide sectorbanken.

3.1 Zo snel mogelijk na het afsluiten van de transactie worden de belangrijkste aspecten van de leningen aan de leden van Provinciale Staten bekend gemaakt.

In overleg met de banken worden de belangrijkste aspecten van de leningen via een Statenmededeling bekend gemaakt aan uw Staten. Een dergelijke procedure is ook gehanteerd bij de eerdere tranche van de hybride lening aan de BNG Bank.

Financiën

Het verstrekken van de leningen aan de BNG Bank en de NWB Bank gebeurt vanuit de Immunisatie portefeuille. Daarbij worden vermogenstitels omgezet in andere vermogenstitels.

Budgettair gevolg van het verstrekken van de lening is een hoger rendement dan bij verplicht schakistbankieren het geval is.

Europese en internationale zaken

Het verstrekken van de leningen aan de BNG Bank en de NWB Bank voldoet aan de Europese regels. De rente op de leningen is marktconform. Daardoor is er geen sprake van ongeoorloofde staatssteun.

Planning

De BNG Bank en de NWB Bank moeten vooruitlopend op de definitieve verplichting in 2018 regelmatig aan de toezichthouder rapporteren in hoeverre de banken stappen maken om te voldoen aan de nieuwe regels. In dit verband is voor beide banken op korte termijn duidelijkheid nodig of de provincie de leningen verstrekt.

De verdere behandeling van dergelijke leningen wordt geregeld binnen de voorschriften van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant.

Bijlagen

De voorwaarden waaronder de leningen aan de BNG Bank en de NWB Bank worden verstrekt, zijn vastgelegd in de concept termsheet en de concept overeenkomst. Deze voorwaarden en de adviezen die hieromtrent zijn verstrekt, liggen voor de leden van Provinciale Staten onder oplegging van geheimhouding ter inzage bij de Griffie.

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: Marcia Buuron, mbuuron@brabant.nl,
Cluster Bedrijfsvoering en Afdeling Financiën, Planning en Control

Opdrachtnemer: Thijs Spijkers, mspijkers@brabant.nl,
Cluster Bedrijfsvoering en Afdeling Financiën, Planning en Control